

Nr 1006

Av fru **Sundberg** och herr **Adolfsson**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 37, angående naturvårdsforskningens organisation och statsbidrag till avloppsreningsverk m. m.*

(Lika lydande med motion nr 778 i Första kammaren)

I proposition nr 37 framföres förslag om ny organisation för naturvårdsforskningen liksom nya bestämmelser för statsbidrag för avloppsreningsverk m. m. De motiv som åberopas i propositionen för en förstärkning av naturvårdsforskningen överensstämmer i stort med de motiv som framförts i högerpartiets motion angående miljövården. (I:49).

Naturrekursutredningen har i sitt betänkande angående naturvårdsforskningens organisation diskuterat alternativa organisatoriska lösningar i syfte att åstadkomma en närmare kontakt mellan administration och forskning. Härvid har framförts tanken på en total eller partiell integration av forskningen till naturvårdsverket. Såsom de för utredningens ställningstagande avgörande nackdelarna med en integration av forskningen till naturvårdsverket har i betänkandet anförts *dels* — beträffande total integration — att verkets styrelse inte kan ges den vetenskapliga tyngd som erfordras för forskningsorganisationen, *dels* — i fråga om partiell integration — att ett gemensamt sekretariat för verket och forskningsledningsorganet skulle medföra administrativa svårigheter. Vi anser emellertid att den av Kungl. Maj:t föreslagna utformningen av forskningsnämnden bör kunna garantera att dess verksamhet får en sådan vetenskaplig förankring att nackdelarna uppvägs av fördelarna med ett nära samarbete med verkets styrelse. Det torde enligt vår uppfattning vara en fördel med nära samordning mellan forskningen och det beslutande organ som skall omsätta forskningens resultat i praktiska miljövårdsåtgärder.

Vi anser att Kungl. Maj:t i sitt förslag icke tillräckligt klarlagt kompetensområdet för den föreslagna forskningsnämnden. Naturvårdsverkets nuvarande organisation innebär bland annat att det inom verket finns tre råd, naturvårdsrådet, luftvårdsrådet och vattenvårdsrådet med uppgift att bevaka sina respektive områden. Till dessa råd har knutits vetenskapliga specialister. Enligt Kungl. Maj:ts förslag bör forskningsnämnden få såväl rådgivande som beslutande funktioner. Om naturvårdsforskningen skall inordnas i naturvårdsverket förutsätter detta att en samordning av frågorna göres på ett sådant sätt att dubbelarbete undviks. Det synes oss därför angeläget att i samband med beslutet om naturvårdsforskningsnämnden även klarlägga dess status i förhållande till de tre råden.

I likhet med de flesta övriga miljövårdsfrågor har den aktiva vården av landskapet som bärare av skogs- och jordbruk först nyligen aktualiserats. Det gäller bland

annat hur odlings- och skogsmarken, vattensystemen etc. reagerar för det allt intensivare exploaterandet, som ensidig odling, stark mekanisering och specialisering, ökade gödslingsinsatser m. m. innebär, och hur de negativa reaktionerna skall mötas och förhindras.

Även andra negativa effekter av jordbrukets strukturomvandling bör studeras. Vi anser att samhällets allmänna intresse av en aktiv landskapsvård av de stora arealer som enligt propositionen utgår ur ekonomisk livsmedelsproduktion kommer att öka i takt med förslumningen och förbuskningen av allt större del av odlingslandskapet, varför det är angeläget att redan nu noggrant följa utvecklingen.

Vi förutsätter att inom begreppet "övrig naturvårdsforskning" markvårdsforskningen får en framträdande plats med tyngdpunkten förlagd till bevarandet av odlingsmarken som naturresurs- och produktionsmedel.

Med hänsyn till den kraftiga strukturomvandlingen som i dag sker i svenskt jordbruk och vilken också redovisas i propositionen förefaller det oss angeläget att till nämnden knyta en representant för lantbruksstyrelsen. Departementschefen föreslår emellertid att antalet ledamöter i nämnden skall maximeras till tio, varav tre ledamöter skall utgöras av representanter för social- och veterinärstyrelserna och gift-nämnden, samt att övriga ledamöter skall vara forskare. Då en sådan utökning av nämnden som vi föreslår inte bör ske på bekostnad av forskarinslaget torde antalet nämndledamöter maximeras till elva.

Vi anser att en förstärkning av naturvårdsverkets resurser för tillsyns- och forskningsverksamhet bör komma till stånd. Vi beklagar att inte Kungl. Maj:t i samband med förslaget om organisationen och utbyggnaden av naturvårdsforskningen velat ta ställning till utredningens förslag att samordna fiskeristyrelsens sötvattenslaboratorium, naturvårdsverkets undersökningslaboratorium samt institutet för vatten- och luftvårdsforskning och dess servicelaboratorium. Vi vill understryka betydelsen av dylik samordning av resurserna, vilket förutsätter att laboratorierna förläggs i nära anslutning till varandra. Även andra delar av verksamheten inom naturvårdsområdet bör koncentreras på motsvarande sätt. Därvid bör man utnyttja anläggningar där redan resurser för miljövårdsundersökningar finns samlade. Vi vill erinra om möjligheten av att förlägga en sådan samordnad forskningsverksamhet till Studsvik. En förläggning dit av dylik verksamhet rimmar dessutom väl med de synpunkter på Studsviks framtida utnyttjande som framförts i finansdepartementets promemoria om ökad statlig satsning på teknisk forskning och industriellt utvecklingsarbete. Vi vill föreslå att en utredning tillsätts för att utreda ovan berörda samordningsfrågor, vilket föreslagits i miljövårdsforskningsbetänkandet, samt att denna utredning särskilt undersöker möjligheterna att förlägga den samordnade forskningen till Studsvik.

I naturvårdsforskningen framhålles att forskningen och undersökningsverksamheten i första hand bör inriktas på sådana problem som är av betydelse för det praktiska naturvårdsarbetet. Även grundforskning bör kunna stödjas i begränsad omfattning. Naturvårdsforskningen bör enligt förslaget omfatta såväl vatten-, luft- och övrig naturvårdsforskning som biocidforskning. Vi vill framhålla vikten av att naturvårdsverkets laboratorium tillförs resurser på luftvårdsområdet och att den i propositionen

uppskjutna prövningen av detta endast avser frågan om storleken av dessa resurser och den närmare utformningen av luftvårdsforskningen.

Bidrag till avloppsreningsverk m. m.

I likhet med departementschefen finner vi det angeläget att stimulera såväl kommuner som enskilda företag till byggande av avloppsreningsverk för långtgående rening. Det framstår emellertid som angeläget att i detta sammanhang påpeka det förhållandet att man vid utformningen av bestämmelserna bör ta hänsyn till att större krav på rening måste ställas vid reningsverk från de större tätorterna, medan det för mindre tätorter kan accepteras en något lägre reningsgrad utan att detta behöver få ogynnsamma effekter på recipienten.

Effekten av reningsverken påverkas av mängden och hastigheten på det avloppsvatten som passerar desamma. En tillfällig ökning av kvantiteten avloppsvatten kan således medföra att reningseffekten högst avsevärt försämras. Detta förhållande uppstår exempelvis i samband med att stora vattenmängder tillföres vid snösmältning och kraftig nederbörd vid temperatur över 0°. En möjlighet att eliminera dessa temporära tillflöden är anläggande av speciella ledningar för ytvattenavrinningen. Sådana duplikatledningar anlägges redan nu i betydande omfattning inom vissa tätorter, men vi finner det angeläget att ytterligare stimulera till en utbyggnad av ett sådant dubbelt avloppssystem. Av denna anledning anser vi att extra statsbidrag utöver dem som enligt förslaget skall kunna utgå till avloppsreningsverk även skall kunna utgå till anläggande av duplikatledningar.

I propositionen förordar jordbruksministern att typritningar för anläggning av avloppsreningsverk skall utarbetas genom naturvårdsverkets försorg och ställas till kommunernas förfogande. Han framhåller också att kostnaderna för utarbetande av sådana typritningar skall betalas med statsmedel. Givetvis kan det vara angeläget att man inom verket medverkar till upprättande av typritningar av ifrågavarande slag, men vi ställer oss tveksamma till fördelarna med att dessa ritningar utan kostnad skall ställas till kommunernas förfogande. Ett sådant förfarande skulle medföra en alltför stark prioritering av vissa typer av reningsanläggningar och icke ge utrymme för en värdefull nykonstruktion i privat regi.

Med stöd av ovanstående hemställas,

I. att riksdagen måtte besluta att antalet ledamöter i naturvårdsforskningsnämnden skall var elva, varav fyra ledamöter skall representera social-, lantbruks- och veterinärstyrelsen och giftnämnden, samt att övriga ledamöter skall vara forskare;

II. att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om tillsättande av en utredning angående samordningsfrågorna för naturvårdsforskningen samt att utredningen får i uppdrag att undersöka möjligheten att förlägga den samordnande forskningen till Studsvik;

III. att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla att statens naturvårdsverk får i uppdrag att utarbeta bestämmelser

för de krav som skall gälla vid beviljande av statsbidrag för reningsanläggningar samt därvid beakta:

- a) att olika reningskrav bör kunna tillämpas beroende på tätortens geografiska placering,
- b) att speciellt statsbidrag skall kunna utgå för s. k. duplikatledning.

Stockholm den 12 mars 1968

Ingrid Sundberg (h)

Tage Adolfsson (h)